

Allah'ı bulmak

Şanlıurfa'dan Semîre Uluç: “İnsan, akıyla Allah'ı bulabilir mi? Bulamazsa sorumlu olur mu?”

Kur'ân'da Hazret-i İbrâhim'in (as) aklî muhâkeme yoluyla Allah'ın varlığını nasıl bulduğu hikâyeye edilir. Yıldızlara, ay'a ve güneşe tapan bir toplumda Hazret-i İbrâhîm'in (as) yıldızları, ay'ı ve güneşi sorgulayarak ve muhâkeme ederek, yakînî bir bilgiye ve imâna ulaşması insanlık tarihi açısından önemli bir ibret levhasıdır. Kur'ân, Hazret-i İbrâhim'e (as) yakînî bilgiye kavuşması için böyle bir sorgulama usûlü ile göklerin ve yerin hükümrânlığının gösterildiğini kaydeder.(1)

Hazret-i İbrâhim (as) bir gün, “Gece basınca bir yıldız gördü. “İşte benim Rabb'im” dedi. Yıldız batınca, “Batanları sevmem” dedi. Ay'ı doğarken görünce, “İşte bu benim Rabb'im!” dedi. Ay batınca, “Rabb'im beni doğruya erdirmeseydi, and olsun ki sapıklardan olurum!” dedi. Güneşi doğarken görünce, “İşte bu benim Rabb'im! Bu daha büyük!” dedi. Güneş batınca, “Ey milletim! Doğrusu ben ortak koştuklarınızdan uzağım!” dedi.” (2)

Genç bir muhâkeme ve zekâ fırtınasına sahip olan Hazret-i İbrahim (as) bir yandan etrafındaki hâdiseleri sorguluyor, diğer yandan da kavmine “doğru muhâkemeyi” öğretiyordu. Muhakemesinde her kademede bir adım daha Allah'a yaklaştı.

Birinci kademede batanların ve ufûle gidenlerin Rab olamayacağına intikal eden Hazret-i İbrâhim (as), diğer kademelerde bu kanaatini artırdı ve yakînini güçlendirdi. Ay'ı daha parlak gördüğünde “belki bu olabilir mi?” demişti. Fakat Ay da batınca biraz daha düşündü ve Allah'ın kendisini doğruya erdirtireceğine dâir bilgi ve kanaatini güçlendirdi, Ay'dan vazgeçti.

Üçüncü kademede güneş daha parlaktır, daha câziptir, daha göz alıcıdır. “Belki bu olabilir mi?” derken, güneşin de batışı Hazret-i İbrâhim'in (asm) dimağında bomba gibi fırtınaların esmesine neden oldu. “Rab olan batar mı? Yaratıcı olan ufule gider mi? Hükümrân olan tasarruftan vazgeçer mi? Sâhip ve Mâlik olan varlıkların tedbîrini ve idâresini başka ellere bırakır mı?” Hazret-i İbrâhim (as) güneşin batmasıyla birlikte kendisine geldi ve “Ey kavmim! Siz batanları ilâh edinmişsiniz. Oysa Allah her an hâkimdir, batmaz, hayatı son bulmaz, bizden ayrılmaz, ufule gitmez” mânâsını hissederek “doğru imâna” yakînen ulaştı, kavmine de doğru imânı gösterdi.

Her insan hangi kültür ve inanç toplumunda bulunursa bulunsun; mükellef çağına ulaştıktan sonra, doğru muhâkeme gücüyle bütün kintn bir Sahibi ve yaratıcısı olduğunu bilmekle ve îman etmekle mükelleftir. Aklıyla Allah'ın varlığına intikal edemeyenler, mes'l olurlar. Çünkü Allah'ı bulmak ve bilmek aklın vazîfesidir. Ancak kendilerine Peygamber tebliği ulaşmayanlar, îmanın diğer erkn ve ibdetler hususunda elbette mes'l değildirler. Ehl-i sünnet inancı budur.

Dipnot:

1-En'm Sresi, 6/75;

2-En'm Sresi, 6/76,77,78.